

Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 2004

Helsinki 2005

K 14/2005 vp

**Eduskunnan
kirjaston kertomus
vuodelta 2004**

Helsinki 2005

ISSN 0437-2328

EDITA PRIMA OY, HELSINKI 2005

Eduskunnalle

Eduskunnan kirjastosta annetun lain (717/2000) 3 §:n mukaisesti Eduskunnan kirjaston hallitus antaa kunnioittavasti eduskunnalle oheisen kertomuksen Eduskunnan kirjaston hoidosta ja toiminnasta vuonna 2004. Kertomuksen on laatinut Eduskunnan kirjaston johtaja Tuula H. Laaksovirta.

Helsingissä toukokuun 26. päivänä 2005

Eduskunnan kirjaston hallituksen puolesta:

Irja Tulonen

*Eduskunnan kirjaston hallituksen
puheenjohtaja*

Tuula H. Laaksovirta

Eduskunnan kirjaston johtaja

Sisältö

1 Kirjaston hallitus	7	7 Henkilöstö	19
2 Eduskunnan kirjaston johtajan katsaus toimintaan	8	Liite 1: Julkaisut	21
3 Palvelut	9	Liite 2: Kirjaston henkilöstö 31.12.2004	22
4 Kokoelmatyö	14	Liite 3: Kirjaston ulkomaiset vaihtosuuhdekirjastot 31.12.2004	24
5 Eduskunnan arkisto	17		
6 Näyttelyt	19		

1 Kirjaston hallitus

Kirjaston hallitus vuonna 2004

Kirjaston hallituksen kokoonpano 1.1.— 31.12.2004

Jäsenet:

Tulonen, Irja, sairaanhoitaja, kansanedustaja, hallituksen puheenjohtaja

Tuomioja, Erkki, VTT, ekonomi, ulkoministeri, kansanedustaja, hallituksen varapuheenjohtaja

Lintonen, Minna, KM, rehtori, kansanedustaja

Paloniemi, Aila, toimittaja, kansanedustaja

Salovaara, Pertti, toimittaja, kansanedustaja

Hartman, Johanna, VTK, tietopalvelupäällikkö

Saarenpää, Ahti, OTT, professori, oikeustieteet

Tiilikainen, Teija, VTT, dosentti, valtiotieteet

Hakala, Kristiina, YTM, tutkija

Varajäsenet:

Dromberg, Kaarina, markkinointisihteerin kansanedustaja

Haapoja, Susanna, järjestöagrologi, kansanedustaja

Karhu, Saara, tv-toimittaja, kansanedustaja

Rauhala, Leena, lehtori, kansanedustaja

Urpilainen, Jutta, KM, luokanopettaja, kansanedustaja

Lappalainen, Pertti, YTT

Nuutila, Matti, OTT, professori

Tyynilä, Markku, OTT, lainsäädäntöneuvos

Karjalainen, Leena, merkonomi, verkkopalveluamanuessi

Kirjaston hallitus on kokoontunut vuoden aikana 8 kertaa; 18.2.2004, 17.3.2004, 5.5.2004, 2.6.2004, 22.9.2004, 20.10.2004, 17.11.2004 ja 15.12.2004

2 Eduskunnan kirjaston johtajan katsaus toimintaan

Vuonna 1910 Eduskunnan kirjaston palkkamenot olivat 19 % budjetista. Kertomusvuonna palkkamenot olivat 76 % budjetista. Mistä ero johtuu? Ero johtuu siitä, että kirjastot eivät ole pelkkiä aineistokokoelmia vaan tietoaineistojen palvelukeskuksia. Eikä mikään palvelu synny ilman ihmisen kättä. Eduskunnan kirjastossa palkkojen ja muiden menojen suhde on hyvä, koska kirjaston hallitus joka vuosi talousarviota käsitellessään kiinnittää asiaan huomiota. Kun tasapaino on hyvä, saadaan sekä uutta aineistoa että aineistoihin perustuvaa korkeatasoista palvelua.

Eduskunnan henkilökunnan tulee olla hyvin ammattitaitoista. Kunakin aikakautena näin on ollut. Erityisen keskeistä ammattitaidossa on, että työn tekemiseen tarvittavat tiedot ja taidot ovat ajan tasalla, jopa mieluummin hieman edellä aikaansa. Eduskunnan kirjaston henkilökunta on poikkeuksellisen koulutusmyönteistä. Tähän on kaksi syytä. Palvelua ei kyetä kehittämään ja pysymään alan kärjessä muuten kuin kehittymällä itse koko ajan. Toinen syy on kirjaston työkulttuuri. Kun koulutusta ja ammattitaitoa on kirjastossa arvostettu yli sadan vuoden ajan, on se niin selvä osa työkulttuuria, ettei kenenkään mieleen tule työskennellä vanhentunein tiedoin ja taidoin. Kirjastossa ollaan ylpeitä korkeasta ammattitaidon tasosta ja jokainen haluaa omalta osaltaan pitää siitä huolen.

Eduskunnan kirjaston rekrytointihaastatteluissa olen kuullut lukemattomat kerrat Eduskunnan kirjastoon hakemisen syyksi halun päästä mukaan korkeatasoisten ammattilaisten joukkoon. Se tuntuu olevan erityisen merkittävää nuoremmille sukupolvil-

le, joille palkka ja edut eivät enää riitä työn motiiveiksi.

Esimerkkeinä nykyaikaisesta täydennyskoulutuksesta ovat vuonna 2004 olleet PD-koulutus, muuntokoulutus, loppututkinnot ja oppisopimuskoulutus. Tämän lisäksi henkilökunta osallistuu erilaisiin lyhyempiin koulutuksiin ja kouluttaa itse muita paljon. Kirjastossa tavoitteena on, että koulutukseen käytetään noin n. 3 % talousarviosta. Jokainen euro, joka koulutukseen on käytetty, on varmuudella kasvanut palveluun korkoa. Kirjastoon ei kannata hankkia uusia välineitä ja puhua uusista palveluista, jos työntekijän on selvittävä työnteosta kaksikymmentä vuotta vanhoihin tietoihin ja taitoihin.

Kun Eduskunnan kirjaston perustaa vuonna 1908 luotiin, asiakirjoissa todettiin:

”Jotta eduskunnan kirjasto täyttäisi tarkoituksensa, tarvitsisi se ei ainoastaan taitavaa kirjastoteknillistä, vaan myöskin yhteiskunnalliseen tiedonantotoimeen hyvin pystyvää ammatillista hoitoa. Kun suuri osa kirjaston käyttäjistä, niin täytynee edellyttää, tulee olemaan tottumaton itsevaraiseen tutkimustyöhön ja vieraita kieliä taitamatonta, täytyisi kirjaston hoitajain voida sekä kirjallisilla että suullisilla tiedonannoilla ja opastuksilla palvella yleisöä, ensi sijassa tietysti eduskunnan lainsäädäntötoimeen osaaottavia henkilöitä.” (Matti Helenius-Seppälä, Anom. ehd. N:o 174, Eduskunnan kirjaston laajentamisesta yleiseksi yhteiskunnalliseksi kansalliskirjastoksi ja tiedonantotoimistoksi ja 40,000 markan määrärahan myöntämisestä vuodeksi 1909 mainittuun tarkoitukseen, (VP II 1908. Liitteet I-VI, Eduskunnan kirjasto, arkisto).

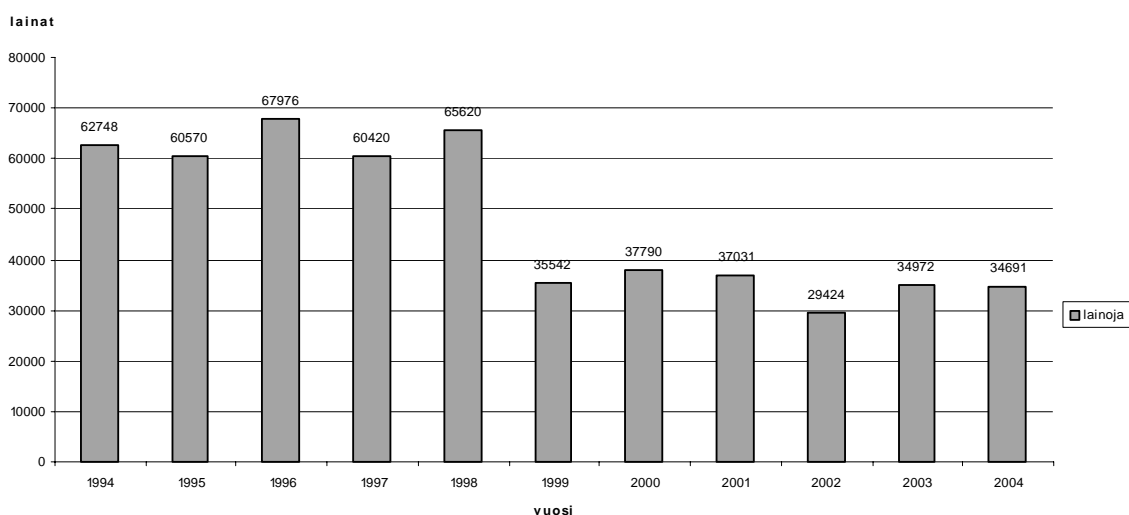
3 Palvelut

Lainaus 31.12.2004	34 691 lainaa, joista
kotilainoina	22 727
lukusalilainoina	2 852
kaukolainoina	3 249
elektronisena dokumentteina välitettiin ..	5 863
Tiedonhakuja	5 632 toimeksiantoa
Tiedonhallinnankoulutusta	1 338 henkilölle
Tiedonhallintakoulutusta yhteensä	134 tuntia
joista eduskunnalle	36 tuntia
Kirjaston yleisesittelyjä	51 tilaisuutta
Aukiolotunteja viikossa	57 tuntia
aukiolopäiviä vuodessa	282 päivää

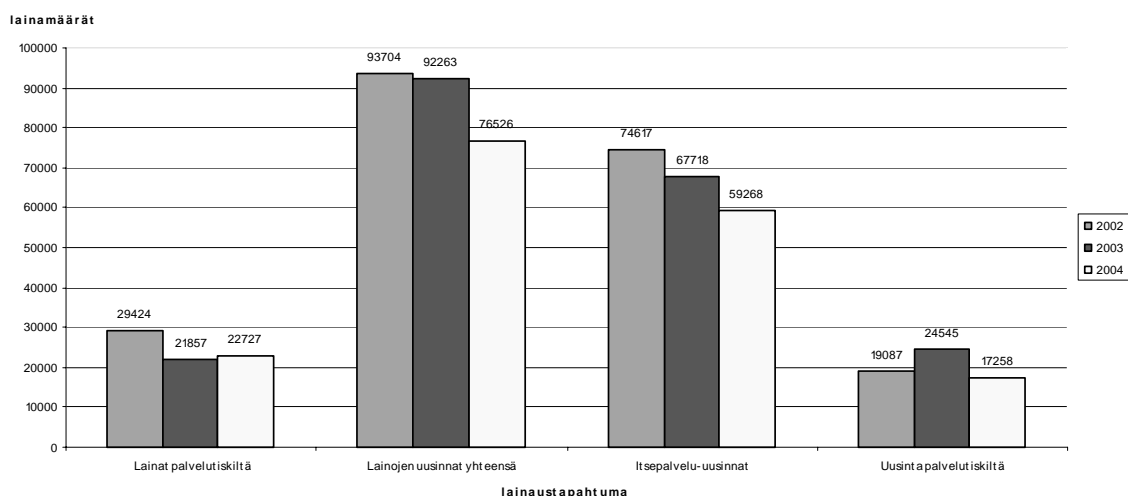
Lainaus kirjaston kokoelmista on säilynyt edellisvuosien tasolla. Oheisesta graafisesta esityksestä, josta näkyy lainojen määrät ajanjaksona 1994—2004, on selvästi havaittavissa, että lainojen määrä vuodesta 1999 lähtien on vakiintunut alle 40 000 lainan vuositasolle, kun se vuonna 1998 oli vielä lähes 66 000. Tähän on vaikuttanut

paitsi verkkotiedon lisääntyminen, myös vuonna 1999 tehty panostus asiakkaiden omaehtoisen itsepalvelun kehittämiseen. Silloin otettiin käyttöön aihealueittain järjestetty itsepalvelukokoelma, joka vähensi kirjojen hakua suljetusta varastosta. Tämä ja valtiopäiväasiakirjojen verkkokäyttö ovat vähentäneet lainausta. Osaltaan lai-

Lainat 1994—2004

Kotilainat ja lainojen uusinnat 2002—2004

nauslukujen pienentymiseen on vaikuttanut myös vuonna 2000 käyttöön otettu Voyager-kirjastojärjestelmä, joka erottelee lainat ja uusinnat erikseen. Lainojen uusintamääristä on tilastolukuja vuodesta 2002 lähtien, joista näkyy sekä itsepalvelu-uusintojen että palvelutiskiltä tehtyjen uusintojen vähentyminen.

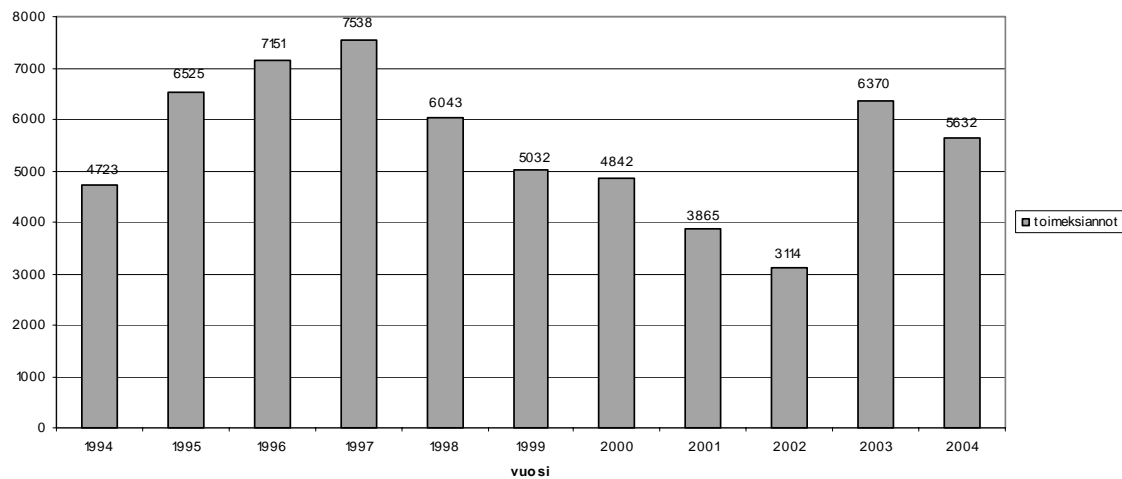
Kotilainojen lisäksi aineistoa, kuten kausijulkaisuja sekä käsikirjaston ja kirjavaraston sisältämiä hakuteoksia, myös paikalliskäytetään jatkuvasti. Lisäksi kirjasto tarjoaa asiakkaidensa käyttöön atk-työasemia, joiden välityksellä verkkotiedon alati laajeneva universumi on tavoitettavissa tiedonhakuja ja tutkimustyötä varten. Vaikka tieto löytyisi Atlantin toiselta puolelta sijaitsevalta palvelimelta, kirjaston koneiden käyttö tiedonhankintaan on sekin eräänlaista elektronisen aineiston paikalliskäyttöä. Suurin osa painetun aineiston ja verkkotiedon paikalliskäytöstä ei hankalasti tilastoitavana päädy mukaan kirjaston käyttölukuihin. Atk-työasemien, lukusalin ja muiden kirjaston työskentelytilojen käyttö on ollut sangen vilkasta.

Kaukopalvelun keskeisin asiakaskunta ovat kansanedustajat ja eduskunnan virkamiehet; kaukopalveluun tulleista yhteensä 1 798 toimeksiannosta 78 % oli näiden ryhmien tekemiä. Vuonna 2003 vastaava prosenttiluku oli 77 %, joten suhde eduskunnan sisäisen ja ulkoisen kaukopalvelun välillä on säilynyt ennallaan. Eduskunnan ulkopuolista kaukopalvelua on rajoitettu siten, että sitä annetaan vain kirjaston erityisaloilla tutkimusta tekeville henkilöille. Kansainvälisiä kaukopalvelupyynnöitä lähetettiin 486 kappaletta.

Kirjaston tutkijainsalissa on kaksitoista tutkijanpaikkaa, joiden käyttöoikeus myönnetään kerrallaan yhdeksi puolivuotiskaudeksi. Kirjasto järjestää säännöllisiä tutkijatapaamisia tutkijainsalin käyttäjien kanssa. Loppuvuodesta 2004 kirjaston hallitus vahvisti uusitut tutkijainsalin käyttö säännöt, jotka tulivat voimaan vuoden 2005 alussa. Tutkijainsalin käytösäännöllä on tarkoitus selkeyttää tutkijatilojen käyttöön liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tehdä tutkijanpaikan myöntöprosessiin liittyvää päätöksentekoa läpinäkyvämmäksi. Vahviste-

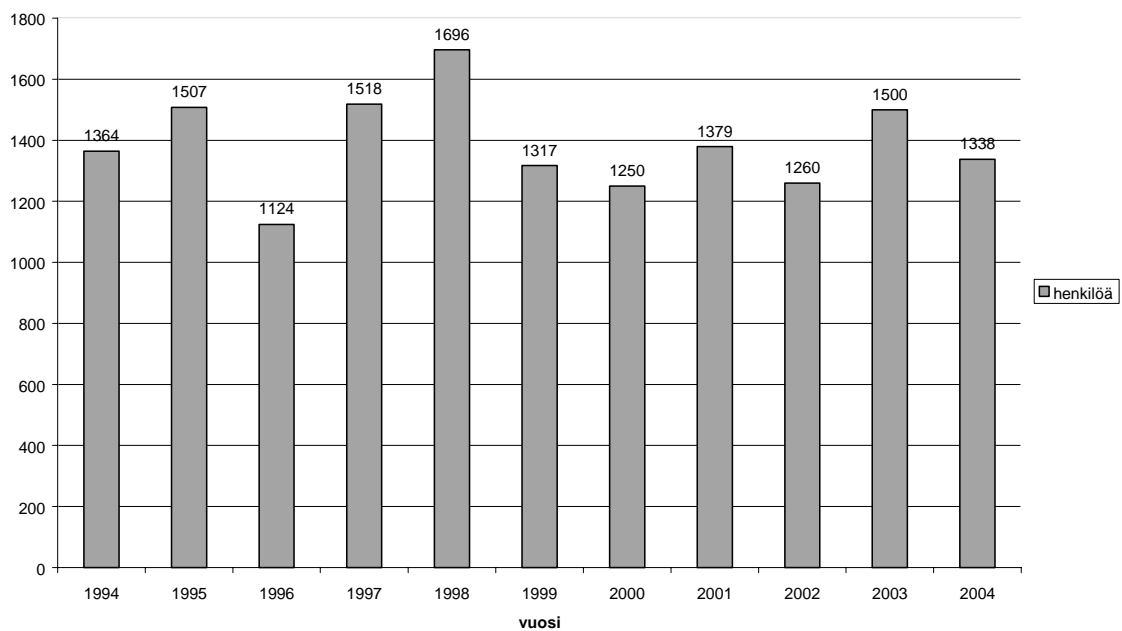
Tiedonhaut 1994—2004

toimeksiannot

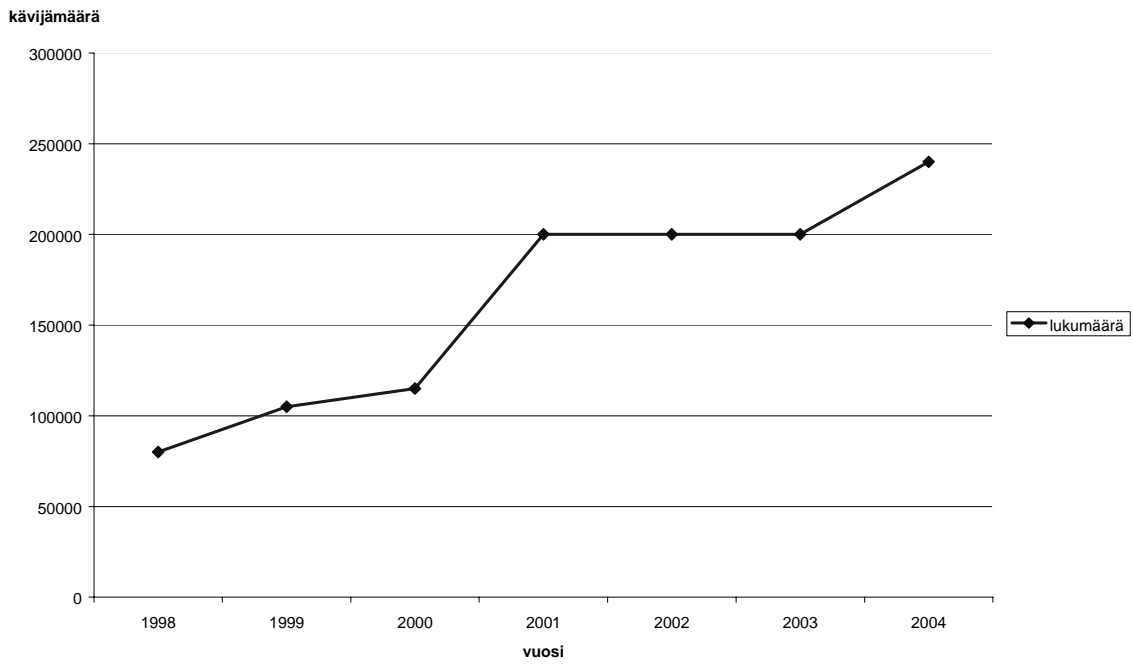

Tiedonhallinnan koulutus 1994—2004

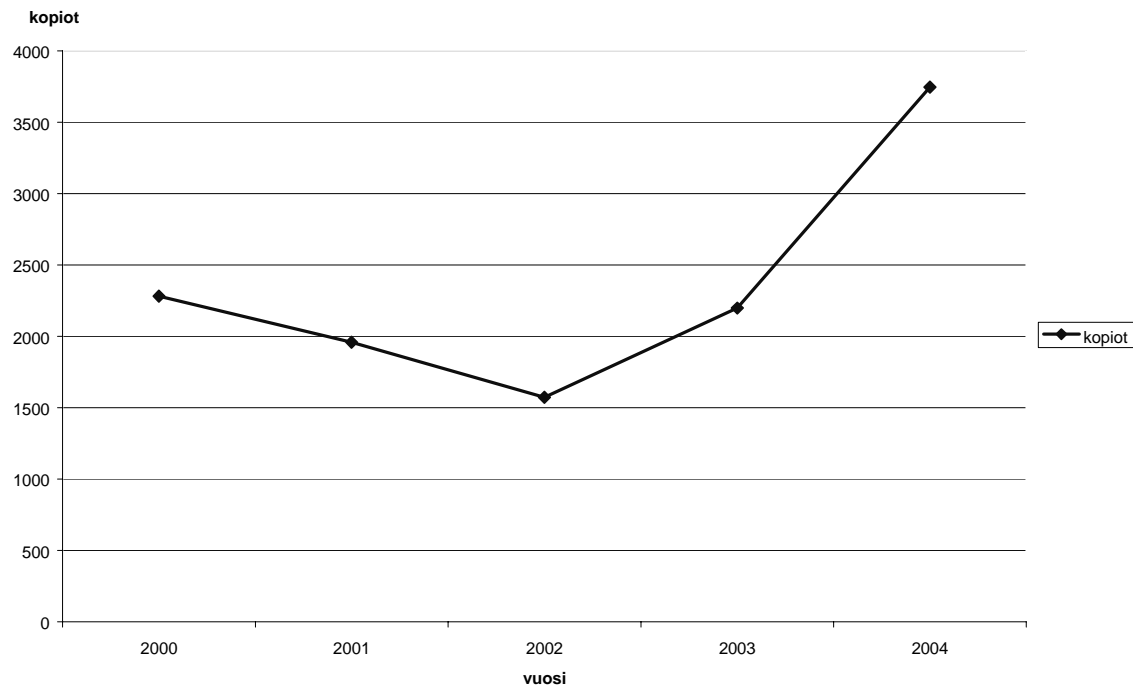
henkilöä

Kirjaston www-sivujen kävijämäärät 1998—2004

Kopiot Ebsco-tietokannasta 2000—2004

tut käyttösäännöt kumosivat miltei kymmenen vuotta voimassa olleet tutkijainsalin käyttöohjeet.

Tutkijainsalin käyttösääntöjen valmistelun lisäksi kirjastossa ryhdyttiin myös vuodelta 1992 peräisin olevien järjestyssääntöjen uusintaan. Uusimistyön yhteydessä sääntöjen nimi muutettiin *Eduskunnan kirjaston käyttösäännöiksi*. Kirjaston käyttösääntöjen viimeistely siirtyi seuraavalle vuodelle.

Asiakastiedote ilmestyi kolme kertaa vuoden 2004 aikana. Tiedotteissa esiteltiin mm. eduskunnan arkistoa ja kansalaisinfoa sekä välitettiin kirjaston palveluihin liittyvää ajankohtaistietoa.

Julkaisu *Eduskunnan kirjaston toimenpiteet tietopalvelun kehittämiseksi vuosina 2004–2005: tärkeimmät strategiset linjaukset* valmistui kertomusvuoden keväällä. Muistiossa korostetaan verkkopalveluiden ja koulutuksen kehittämistä. Julkaisussa käsitellään tietopalvelun kehittämistä kirjaston erikoisaloilla. Tietopalvelun toimintojen kehittämistä tarkastellaan asiakaslähtöisesti: ketkä tarvitsevat tietopalvelua ja tiedonhallinnan koulutusta ja missä koulutusta olisi annettava. Julkaisussa tuodaan myös esiin tietopalvelun henkilöstön kouluttautuminen ja osaaminen: ”Tietopalvelun menestyksen avain on kokenut, ammattitaitoinen henkilöstö, jolla on hyvät uuden tekniikan tietotaidot ja henkilökohtainen vastuuntunto ja halu onnistua työssään.”

Edellisenä vuonna havaittu muutos tietopalvelussa paikalla asioivien määrässä on vakiintunut. Vain vajaa 20 prosenttia toimeksiantoista tehtiin henkilökohtaisesti ja siirtymä puhelinkysymyksistä sähköisesti lähetettyihin kasvoi edelleen hiukan. Toimeksiantojen kokonaismäärä laski jonkin verran vuoden 2003 luvusta.

Graafisesta kuviosta Kirjaston www-sivujen kävijämäärät vuosina 1998-2004 nä-

kyy, että vuonna 2004 kävijämäärät ovat nousseet 20 000:sta 24 000:een ja nelinker- taistuneet vuodesta 1998 vuoteen 2004. On selvää, että yhä useammin asiakas saa vastauksen kirjaston verkkosivuilta asiasta, jota aiemmin kysyttiin tietopalvelusta tai lainaustiskiltä.

Eduskunnan kirjastoon ja Faktaan hankittujen elektronisten julkaisujen käyttö on ollut kertomusvuonna vilkasta. Esimerkiksi elektronisia artikkeleita sisältävästä Ebscotietokannasta kirjaston asiakkaiden ottamien kopioiden määrä oli kertomusvuonna 3746 kopiota. Kasvu on vuoden 2004 aikana ollut noin 1500 kopiota (ks. graafinen kuva). Eduskunnan Faktan sivuilla olevasta elektronisesta tietosanakirjasta Encyclopedia Britannicasta on tulostettu 216 artikkelia vuoden 2004 aikana ja NetMOT-sankirjasta on tehty hakuja 43 707 kertaa. Elektronisesta julkaisusta Oxford English Dictionary on tehty vuonna 2004 243 hakua.

Kirjaston uutuuksista tiedottava Uutuuksia Eduskunnan kirjastossa toimitettiin istuntokauden aikana sähköpostitse joka toinen viikko eduskunnassa työskenteleville. Joistakin julkaisuista toimitettiin edelleen asiakkaille säännöllisesti myös sisällysluettelokopioita. Myös Viikon vinkki -palvelua jatkettiin. Viikon vinkissä esitellään kerran viikossa Eduskunnan kirjaston kotisivuilla jokin ajankohtainen kirja tai verkkojulkaisu. Viikon vinkin voi tilata myös tekstiviestinä kännykkään.

Kirjasto on järjestänyt edelleen Eduskunnan kirjaston ja sen erityisaloihin liittyvää käyttö- ja tiedonhallinnan koulutusta eduskunnan henkilöstön lisäksi avoimena kaikille kirjaston käyttäjille. Lisäksi eduskunnan henkilöstölle on järjestetty henkilökohtaista opastusta tiedonlähteiden käytöstä niin toivottaessa.

Myös muille keskeisille asiakasryhmille järjestettiin avointa koulutusta. Lähes 400

opettajaa osallistui EU-aiheiseen koulutukseen, jota järjestettiin ensimmäisen kerran yhteistyössä Historian- ja yhteiskunta-aineiden opettajien liiton (HYOL) ja ulkoasiainministeriön Eurooppa-tiedotuksen kanssa. Alueellisia koulutustilaisuuksia pidettiin yhteensä kahdeksan, joista yksi oli ruotsinkielinen. Nuorten parlamentti -kerhotoiminnasta vastaaville opettajille järjestettiin eduskunta-aiheista koulutusta ennen keväällä pidettyä Nuorten parlamentti -istuntoa.

Syyskuussa eduskunnan lisärakennuksen avattiin kansalaisinfotila. Eduskunnan kirjasto on alusta lähtien osallistunut kansalaisinfotilan toiminnan organisointiin, sekä päivystykseen että tapahtumien järjestämiseen. Kirjasto on yhteistyössä eduskuntatiedotuksen kanssa vastannut edelleen eduskunnan messuosastosta messuilla: kertomusvuonna järjestettiin Next Step-messut tammikuussa Helsingissä ja Suurmessut Oulussa elokuussa.

Ammatilliseen pitkäkestoiseen jatkokoulutukseen osallistui kertomusvuonna useita henkilöitä. Tietopalvelualan ammattitaidon kehittämiseksi osallistuttiin alan koulutustilaisuuksiin kotimaassa ja ulkomailla.

Kirjaston kotisivujen sisällön uudistustyötä jatkettiin. Toteutus odottaa vielä koko eduskunnan web-sivujen uudistusratkaisun valintaa.

Yhteistyö yleisten kirjastojen kanssa jatkui Kysy kirjastonhoitajalta -etätietopalveluna, jossa yleisten kirjastojen asiakkaiden kysymykset eri puolelta maata tulevat parhaiten asiaa hallitsevan tietopalvelun vastattaviksi.

Kirjasto toimii aktiivisesti valtioneuvoston tietopalvelujen yhteistyöverkostossa (Valtipa), samoin Virtuaalikirjastossa. Edustajamme osallistuvat myös erikoiskirjastojen neuvostoon ja yleiseen asiansaato-yhteistyöhön.

4 Kokoelmatyö

Kokoelmat 31.12.2004:

painetut monografiat	330 000 nid.
monografianimekkeitä	308 000 nimekettä
painetut kausijulkaisut	n. 206 000 nid./vsk.
mikromuotoinen aineisto	n. 115 000 korttia
Jatkuvasti saapuvia aikakaus- ja sanomalehtiä	4 000 nimekettä
joista ostettuja	700 nimekettä
joista elektronisia kausijulkaisuja	3 000 nimekettä
Kartunta vuonna 2004:	
painetut monografiat	5 668 nid.
joista ostettuja	2 509 nid.
painetut kausijulkaisut	4 689 vsk.
joista ostettuja	2 386 vsk.
Poistot vuonna 2004:	
painetut monografiat	6 025 nid.
painetut kausijulkaisut	2 857 vsk.
Aineiston hankintaan käytetty	642 000 euroa

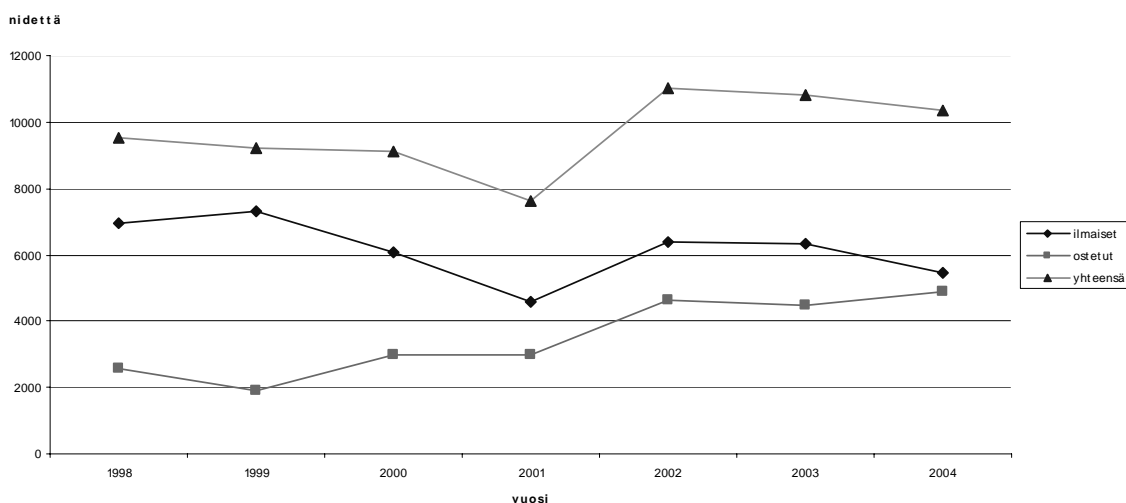
Jo muutaman vuoden on kokoelmatyön keskeisenä tavoitteena ollut evaluoida, seuloa ja poistaa tietovarannoista vanhentunutta ja asiakaskunnan tarpeita vastaamatonta aineistoa. Karsintatyö on välttämätöntä kokoelmien laadun ylläpitämiseksi ja rajallisten varastotilojen takia. Erityisen merkittävällä tavalla edettiin kertomusvuonna seulontatavoitteisiin mikromuotoisen aineiston kokoelmassa, jossa aineiston määrä väheni n. 155 000 korttia, runsaaseen kolmasosaan edellisen vuoden määrästä. Poistetut mikro-kortit olivat pääosin USA:n virallisjulkaisuja, jotka ovat saatavilla internetissä. Painetussa aineistossa poistot ylittivät jo kartunnan määrän monografioiden osalta ja kausijulkaisujenkin osalta poistoissa päästiin n. 61 %:iin kartunnasta. Poistettu aineisto on toimitettu Kuopiossa toimivaan Varastokirjastoon, mikäli julkaisuja ei ennestään ole ollut sen kokoelmissa.

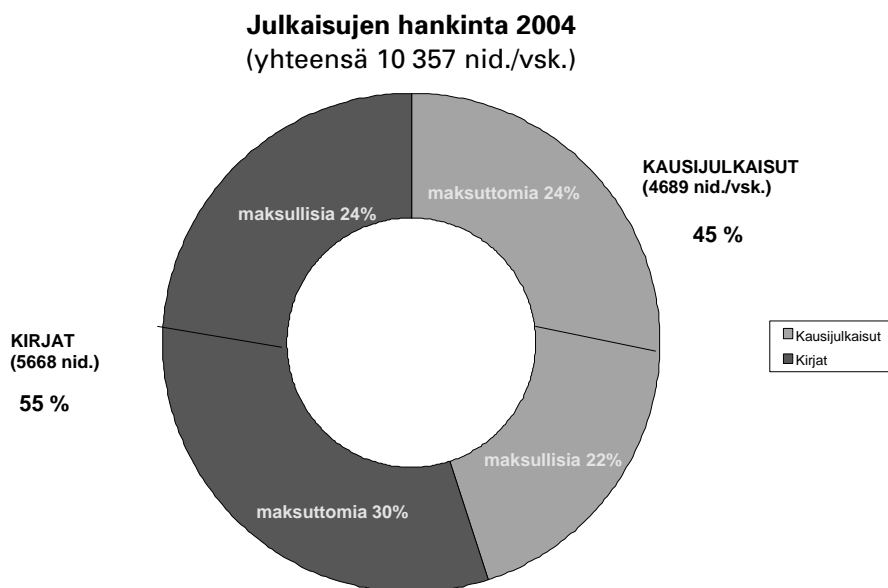
Kokoelmien määrällinen kartunta laski monografioiden osalta hiukan edellisvuodesta ja pysyi kausijulkaisujen kohdalla samansuuruisena. Ostetun aineiston osuus

kasvoi molemmissa aineistoryhmissä. Edelleen kirjasto saa kuitenkin merkittävän osan kotimaisesta kartunnastaan maksuttomasti vapaakappalelain perusteella Helsingin yliopiston kirjaston valitsemasta oikeus- ja yhteiskuntatieteellisestä kirjallisuudesta sekä valtion virastojen ja laitosten lähettämistä julkaisuista. Ulkomaista maksutonta aineistoa saadaan tallekirjasto-oikeuden tai vaihtosuhteiden perusteella. Kirjasto toimii Euroopan unionin, samoin kuin YK:n ja sen erityisjärjestöjen sekä WTO:n, OECD:n, ETYJ:n ja ADB:n tallekirjastona. Yhteistyö kansainvälisten järjestöjen ja muiden vaihtokumppanien kanssa on sujunut moitteettomasti.

Kirjastoon hankitaan n. 1 000 painettua sanoma- ja aikakauslehtivuositietoa. Kertomusvuosi oli ensimmäinen yhteistyövuosi vuonna 2003 ulkomaisten aikakauslehtien tilausten välittäjäkilpailun voittaneen toimittajan kanssa. Siirtyminen uuden välittäjän asiakkaaksi oli sujuvaa ja tilausten keskittämisen yhdelle toimijalle, joka tarjoaa yhteydenpitovälineeksi www:ssä olevaa pal-

Kokoelmien kartunta 1998—2004

velua, on voitu todeta helpottaneen kausijulkaisutilausten hallinnointia.

Painettujen kausijulkaisujen lisäksi kirjaston asiakaskunnan käytettävissä on noin 3 000 elektronista kausijulkaisua, joiden käyttö on ollut runsasta. Uutta elektronista aineistoa, jolla on katsottu olevan käyttöä eduskuntatyössä, on arvioitu kiinteässä yhteistyössä sisäisen tietopalvelun kanssa, ja sitä on hankittu samoissa määrissä kuin edellisinä vuosina. Sopimusneuvottelut ovat etupäässä tapahtuneet yhteistyössä Helsingin yliopiston kirjaston Kansallisen elektronisen kirjaston (FinELib) ja valtioneuvoston tietopalvelujen (Valtipa) kanssa.

Kokoelmiin valittu aineisto luettelointiin ja asiasanoitettiin Selma-kokoelmätietokantaan. Luetteloinnissa on voitu hyödyntää tietueiden kopiointia kotimaisista ja ulkomaisista tietokannoista, mutta Eduskunnan kirjasto tekee edelleen runsaaseen puoleen hankitusta aineistosta ns. alkuperäislue-
loinnin, jota muut kirjastot voivat puolestaan hyödyntää kopiointissa. Alkuperäis-

luetteloitavaan aineistoon sisältyy koti- ja ulkomaisia virallisjulkaisuja, Euroopan unionin ja kansainvälisten järjestöjen julkaisuja ja ulkomaista oikeustieteellistä kirjallisuutta. Kirjastotietokantaan luettelointiin myös 713 pääasiassa kotimaista oikeudellista aikakauslehti- ja monografia-artikkelia. Osa artikkeleista oli internetissä saatavilla olevaa aineistoa. Selma-tietokannan tietueiden määrällistä kasvua ei poistojen takia kertomusvuonna tapahtunut, vaan tietokannassa olevien tietueiden määrä laski n. 332 200:aan.

Eduskunnan kirjaston asiasanastoa (EKS) käytetään kirjallisuuden sisällönku-
vailuun sekä kotimaisen että ulkomaisen aineiston osalta. Aineisto asiasanoitetaan suomenkielisin asiasanoin. Tammikuussa 2004 avattiin asiasanaston verkkoversion ruotsin- ja englanninkieliset käyttöliittymät, jotka parantavat ruotsin- ja englanninkielisten asiakkaiden palvelua. Asiakas voi hakea asiasanastosta ruotsin- tai englanninkielisiä termejä, jotka ohjaavat hakemaan kirjalli-

suutta oikeilla asiasanoilla. Asiasanastosta on suora linkki kokoelmatietokantaan.

Eduskunnan kirjaston ylläpitämä Elki-linkkitietokanta sisältää laadukkaita Internet-palveluja ja — tiedonlähteitä oikeuden, politiikan ja hallinnon aloilta. Linkkien määrä oli kertomusvuonna n. 3 300.

Virkamiesten ja valiokuntien käsikirjastoisiin hankittiin 968 nidettä. Käsikirjastoista ja kansanedustajien työhuoneistaan poistamaa aineistoa on liitetty kirjaston kokoelmiin, lähetetty Varastokirjastoon tai tarjot-

tu kirjaston asiakkaille poistettujen kirjojen kärryistä.

Kirjaston sitomossa on kunnostettu huonokuntoisia julkaisuja. Aikakauslehtiä on kotoitettu sidottamisen asemasta, vain tärkeimmät kotimaiset aikakauslehdet sidotaan. Sidottujen valtiopäiväasiakirjojen varastosta jaettiin asiakirjoja kansanedustajille, valiokunnille ja eduskunnan virkamiehille sekä kirjaston kanssa vaihtosuhteessa olleille kirjastoille.

5 Eduskunnan arkisto

Arkistolainat	181 käyttökertaa
Annetut kopiot yhteensä	2 950 kpl
näistä eduskunnalle	1 043 kpl
eduskunnan ulkopuolisille	1 907 kpl
Arkistosiirot	309 yksikköä
Mikrokuvautettu aineisto	
tallefilmit	629 korttia
käyttöfilmit	729 korttia
kopiot vaihtokirjastoille	—
skannatut sivut	2 966 sivua
Arkiston tiedonhaut	167 toimeksiantoa
Arkistoon liittyvä neuvonta ja ohjaus	107 toimenpidettä
Kuvalainat yhteensä	850 kpl
Digitaalikuivat	
sisäiset	615 kpl
ulkoiset	203 kpl
Diat / kuvat / printit	
sisäiset	13 kpl
ulkoiset	9 kpl
Valokuvaan liittyvät neuvontatehtävät	120 kpl

Edellisen vuoden tapaan sisäiset kehittämishankkeet antoivat leimaa arkiston toiminnalle vuonna 2004. Arkiston www-sivujen uudistamishdotukset valmistuivat syk-

syllä ja jäivät odottamaan kirjaston www-sivujen rakenteiden ja ulkoisen ilmeen työstämistä. Maaliskuussa aloitettiin arkiston, kirjaston ja tietohallintotoimiston yhteistyö-

nä eduskunnan valokuva-arkiston hallintajärjestelmän määrittelyprojekti ja se saatiin lähes valmiiksi vuoden lopussa. Vuoden 2003 valtiopäivien alussa toteutettua valiokuntien asiakirjojen arkistointiuudistusta arvioitiin alkuvuonna ja päätettiin ryhtyä suunnittelemaan pientä muutosta valiokunta-aktien arkistointitapaan. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian arkistonmuodostussuunnitelman laajahko tarkistaminen valmistui loppuvuonna ja eduskunnan arkisto antoi lausunnon arkistonmuodostussuunnitelman säilytysajoista.

Asiakirjahallinnollisten neuvojen antamista arkisto jatkoi Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslialle ja valtiontalouden tarkastusvirastolle. Vuorovaikutus puhelimitse ja sähköpostitse oli erityisen vilkasta oikeusasiamiehen kanslian kanssa.

Eduskunnan keskusarkisto vastaanotti vuoden aikana 77 asiakirjasiirtoa, jotka kasvattivat arkistoa 32 hyllymetrillä tai 309 yksikköä. Tavallista suuremmasta siirtokertojen määrästä huolimatta siirtomäärä kasvoi ainoastaan runsaat 10 %. Siirroissa olivat erityisen aktiivisia ne toimintayksiköt, jotka joutuivat muuttamaan toisiin tiloihin eduskunnan F-rakennuksen valmistuttua. Eniten siirtoja saatiin suuresta valiokunnasta, keskuskansliasta ja kansainvälisestä yksiköstä. Erikoiskokoelmat karttuivat kertomusvuonna vähän. Määrällisesti suurin erikoiskokoelmaan luovutus tuli Suomen Urheiluarkistosta, joka luovutti keskusarkistoon Liikkeelle luonnon puolesta -adressin vuodelta 1991.

Arkiston asiakirjojen käyttö palautui normaalille tasolle edellisvuoden notkahduksen jälkeen ja ulkoisten asiakkaiden osuus oli edelleen hallitseva. Asiakkaat tilasivat käyttöönsä ylivoimaisesti eniten valiokunta-asiakirjoja. Tietopalvelutoimeksiannot olivat lievässä kasvussa ja ulkopuoliset toimeksiannot olivat edelleen hieman lukui-

sampia kuin sisäiset toimeksiannot. Neuvonnan ja ohjauksen toimenpidemäärät pysyivät ennallaan. Sen sijaan annettujen asiakirjakopioiden määrä laski noin 15 % edellisvuoden poikkeuksellisen korkeasta määrästä. Asiakirjojen mikrokuvauksessa käyttöfilmien hankintamäärä nousi hieman ja lisäksi kahdesta valiokunnasta tallennettiin mikrofilmien lisäksi asiakirjat digitaaliseen muotoon CD-Rom -levyille kokeilu-olonteisesti.

Valokuva-arkisto aloitti vakinaisen toimintansa huhtikuun alussa, kun kuva-amanuenssi aloitti viranhoidon. Huomattava osa valokuva-arkiston toiminnasta suuntautui valokuva-arkiston hallintajärjestelmä -projektissa työskentelyyn. Myös eduskunnan uudisrakennuksen valmistuminen työllisti monin tavoin kuvausjärjestelyihin liittyvissä tehtävissä. Lisäksi eduskunnan esitteiden uudistamisessa tarvittiin valokuva-arkiston tukea. Kuvalainojen määrä lähes kolminkertaistui edellisvuodesta ja lainoista 75 % oli sisäisiä. Arkistoon saapui kuvia 73 CD-levyä ja niistä 26 levyä oli eduskunnan omaa tuotantoa, 25 ostettua levyä ja 22 skannautettua levyä. Diaariin vietyjä sopimuksia valokuvien oikeuksista tehtiin vuoden aikana 25 kpl.

Arkiston kansainvälinen yhteydenpito oli kertomusvuonna poikkeuksellisen vähäistä ja toteutui lähinnä kirjeiden ja sähköpostiviestien vaihdolla. Ulkomaisia vieraita ei käynyt tutustumassa eduskunnan arkistoon eivätkä arkistolaiset vierailleet ulkomailla.

Valtioneuvoston arkistonhoitajien yhteistyöryhmän jäsenten kuukausikokoukset jatkuivat säännönmukaisesti ja ryhmä oli osaltaan organisoimassa maaliskuussa ja toukuussa eduskunnan ja valtioneuvoston tiloissa toteutettua kahta samansisältöistä päätösprosessikoulutustilaisuutta. Eduskunnan arkiston ja arkistotoimen esittelytilaisuuksia oli vuoden aikana 14.

Veteraanikansanedustajien muistitietoprojektin työtä on tehty aikaisempien vuosien tapaan. Keskeisin edellytys työn menestymiselle kuluneenakin vuonna on ollut hyvä haastattelu yhteistyö entisten edustajien kanssa.

Vuonna 2004 haastateltiin 13 veteraanikansanedustajaa. Haastatteluista kertyi uutta nauhoitusta 102 tuntia. Tähän mennessä haastateltuja on tehty kaikkiaan 282 ja nauhoitusten määrä on yhteensä 1 648 tuntia. Nauhalta tekstistä purettiin 12 haastattelua,

yhteensä 2 355 sivua. Kokonaissivumäärä oli vuoden loppuun mennessä 40 315 sivua.

Haastatteluaineistosta valmistettiin kaksi CD-ROM -levyä tekstiversiota varten. Lokakuussa valmistuneella levyllä on 59 haastattelua sisällysluetteloineen. Koosteverzioissa on 245 haastattelua. Alkuperäisen tavoitteen mukainen haastattelukohtaisten levykkeiden valmistelu on meneillään. Haastatteluja työstetään myös Muistitietoarkistokappaleiksi.

6 Näyttelyt

Osana eduskunnassa annettavaa siivoojien oppisopimuskoulutusta Eduskunnan kirjasto tarjosi tilat jätteiden kierrätyksestä kertovalle näyttelylle 6.—27.2.2004. Näyttelymateriaalin toimitti Paperinkeräys Oy.

EU:n laajentumista juhlistettiin EU:n uusia jäsenmaita esittelevällä valokuvanäyttelyllä. Se oli esillä 5.—31.5.2004 Eduskunnan kirjaston näyttelytilassa. Näyttely julkaistiin 4.5.2004 Finlandia-talossa järjestetyn juhlakonsertin yhteydessä. ”Euroopan unioni — moninaisuudessaan yhtenäinen” -näyttely oli syntynyt ulkoasiainministeriön Eurooppa-tiedotuksen, Euroopan komission Suomen edustuston sekä uusien jäsenmaiden suurlähetystöjen yhteistyönä.

Eduskunnan tieto- ja viestintäyksikkö järjesti yhteistyössä pilapiirtäjä Leif Sjöströmin

kanssa Eduskunnan kirjaston tiloihin näyttelyn ”Milda makter — Leif Sjöströms Folkets Dagblad –karikatyrer. Leif Sjöströmin Folkets Dagblad -pilapiirroksia”, joka oli avoinna 17.9.—30.11. 2004. Näyttelyssä oli esillä Leif Sjöströmin Vasabladetissa ilmentyneitä poliittisia pilapiirroksia vuosilta 1991—2004. Näyttely lähti kiertämään eri puolille Suomea ja on vuoden 2005 kevään aikana esillä Paraisilla, Jyväskylässä ja Vaasassa.

Näyttelyn tiimoilta järjestettiin eduskunnan auditoriossa 25.10.2004 seminaari ”Pilapiirroksia politiikasta”, jossa puhujina olivat prof. Walther Keim Saksan liittotasavalta, YTT Marja Ylönen, tutkija Mika Rantanen ja pilapiirtäjä Jyrki Vainio.

7 Henkilöstö

Kertomusvuoden lopussa kirjastossa oli 52 vakinaista virkaa.

HuK Anne Schwartz nimitettiin amanuenssin virkaan 1.1.2004 lukien. Hänen vir-

kanimikkeensä muutettiin 1.4.2004 lukien arkistoamanuenssin viraksi. Osastosihteeri Anita Kauhanen siirtyi eläkkeelle 1.1.2004 lukien. Avoimeksi tulleeeseen virkaan nimi-

tettiin merkonomi Kirsi Kannas 1.8.2004 lukien. FM Tarja Venesvirta nimitettiin kuva-amanuenssin virkaan 1.4.2004 lukien. Kuva-amanuenssin virka perustettiin 1.3.2004 lukien. YTM Annamari Törnwall nimitettiin tietoasiantuntijan virkaan 1.7.2004 lukien. Kokoelmapalvelun palvelujohtaja Marjatta Heikkilä siirtyi eläkkeelle 1.10.2004 ja häneltä avoimeksi tulleeseen virkaan nimitettiin YTT Kimmo Tuominen 1.10.2004 lukien.

Virkavapaana omasta virasta työskenneltiin toisessa eduskunnan virassa (eduskunnan sanastohankkeen selvitystyössä ja -projektissa, varastotilaprojektissa, sisäisessä tietopalvelussa). Vakinaisten virkamiesten lisäksi kirjastossa työskenteli eripituisina jaksoina 15 henkilöä. He hoitivat vakinaisten virkojen sijaisuuksia ja toimivat määräaikaissa tehtävissä yhteensä 5 vuotta 9 kuukautta.

Eduskunnan kirjastossa suoritettiin opintoihin liittyvä informaatiotutkimuksen harjoittelujakso sekä kolme koululaista oli tutustumassa työelämään.

Vuosilomia, säästövapaita ja lomarahavapaita pidettiin yhteensä 9 vuotta 1 kuukautta, mikä on työajasta 16,11 %. Lomia pidettiin keskimäärin 48,43 päivää/henkilö. Sairauspoissaoloja oli yhteensä 2 vuotta 1 kuukautta eli 3,6 % työajasta.

Yksi henkilö oli vuorotteluvapaalla, kaksi henkilöä oli äitiys- ja hoitovapaalla osan vuotta ja yksi henkilö virkavapaana koko vuoden.

Eduskunnan uuden lisärakennuksen valmistuminen aiheutti muutoksia kirjaston henkilökunnan työhuonetiloihin. Kirjasto luopui D-talon työhuoneista kolmea lukuun ottamatta. Luettelointi ja indeksointi muuttivat lähes kokonaisuudessaan C-talon neljänteen kerrokseen. Tämä toi muutoksia myös töiden organisointiin.

Eduskunnan kirjaston kaksi vuotta sitten tapahtunut siirtyminen organisatorisesti eduskunnan kanslian yhteyteen näkyy myös siinä, että kirjaston henkilökunta on osallistunut työskentelyyn entistä useammassa eduskunnan työryhmässä.

Kirjaston henkilökunta osallistui aktiivisesti alan kotimaisiin ja kansainvälisiin koulutustilaisuuksiin ja kokouksiin. Henkilöstö sai puolesta päivästä 14 päivään kestävästä koulutusta kertomusvuonna yhteensä 164 työpäivää. Koko kirjaston henkilökunta osallistui puolen päivän mittaiseen kehityskeskustelukoulutukseen. Muu koulutus jakautui varsin laajalle alueelle ulottuen tietotekniikasta kansalaisvaikuttamiseen ja esimieskoulutukseen.

Henkilökunta on osallistunut myös eduskunnassa järjestettyyn kielikoulutukseen. Kirjastossa osataan yhteensä 15 kieltä, joista vahvimmat ovat ruotsi toisena kotimaisena kielenä ja vieraista kielistä englanti ja saksa. Kirjastosta löytyy myös useita ranskan, italian, venäjän ja espanjan osaajia.

Useissa kirjasto- ja tietopalvelualan kehittämishankkeissa oli edustus myös Eduskunnan kirjastosta. Valtipa-yhteistyö valtioneuvoston tietopalvelujen kanssa jatkui aktiivisena. Luottamustehtäviä oli eduskunnan piirissä mm. naisverkoston sihteeri, TENÄn hallitus ja EMO:n puheenjohtaja sekä kirjastoalan järjestöissä mm. Signumin päätoimittaja. Kirjastoalan koulutustilaisuuksissa annettiin opetusta ja osallistuttiin tilaisuuksien suunnitteluun.

Sisäinen tiedottaminen hoidettiin pääosin kirjaston oman intranetin Sisäpiirin ja sähköpostin välityksellä.

Vuoden aikana ei noussut esille aiheita kutsua koolle henkilökunnan kokouksia.

Julkaisut

Ajankohtaista: Eduskunnan kirjaston asiakastiedote / toimituskunta: Marjatta Heikkilä,

Tapio Leponiemi, Lassi Kämäri, Sirkka-Liisa Korkeila, Kimmo Tuominen, Pirkko Kaitaharju. Helsinki 2004: 1—3.

Eduskunnan kirjasto 2003 : kokoelmistaan kirjasto tunnetaan. Helsinki 2004, 21 s.

Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 2003. Helsinki 2004, 26 s.

Hakala, Kristiina, Peuhkurinen, Tommi, Eduskunnan kirjaston EU-tiedonlähdeopas

Saatavissa: <http://www.eduskunta.fi/kirjasto/Home/EU-tiedonlahdeopas/index.htm>

Johansson, Virpi, Eduskunnan kirjaston toimenpiteet tietopalvelun kehittämiseksi vuosina 2004—2005. Helsinki 2004, 41 s.

Saatavissa myös: <http://www.eduskunta.fi/kirjasto/Home/Julkaisut/tietopalvelunkehittaminen04-05.pdf>

Kangas, Sinikka, Developments in retrospective conversion 1989-2000-2004, Library of Parliament, Finland : brief overview / working group: Sinikka Kangas, Hilppa Haukka, Henna Karjula. Helsinki, 2004. 26 s.

Saatavissa myös: <http://www.eduskunta.fi/kirjasto/Home/Julkaisut/retro.pdf>

Karhula, Päivikki, EINIRAS toi ”think tank” -tietoasiantuntijat Suomeen. Signum 7/2004, s. 20—21.

Karhula, Päivikki, Miten verkkomaailma

toteutuu? : kirjastojen globaalit tavoitteet keskusteluun. Signum 6/2004, s. 22—24.

Karhula, Päivikki, OA-tulee, mutta miten? Signum 1/2004, s. 9—11.

Painopiste : kirjaston sisäinen aviisi / toimitus: Pipsa Vuorinen. 6 nroa 2004

Riksdagsbibliotekets berättelse för 2003. Helsingfors 2004, 26 s.

Selma kokoelmatietokannan uutuusluetelo suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi

Saatavissa: http://selma.linneanet.fi/cgi-bin/newbooks_mp.cgi?lang=Finnish

Saatavissa: http://selma.linneanet.fi/cgi-bin/newbooks_mp.cgi?lang=Swedish

Saatavissa: http://selma.linneanet.fi/cgi-bin/newbooks_mp.cgi?lang=English

Tuominen, Kimmo, ”Whoever increases his knowledge merely increases his heartache” — moral tensions in heart surgery patients’ and their spouses’ talk about information seeking. Information research 10(2004): 1, paper 202.

Saatavissa myös: <http://informationr.net/ir/10-1/paper202.html>

Turja, Timo, Informaatioarkkitehtuurin taito. Signum 7/2004, s. 12—15.

Uutuuksia Eduskunnan kirjastossa = Nyförvär i Riksdagsbiblioteket.

Valikoima Eduskunnan kirjastoon sekä kansanedustajien käyttöön hankituista uutuuksijulkaisuista. 15 nroa 2004

Saatavissa: <http://www.eduskunta.fi/kirjasto/Home/Julkaisut/uuluett.htm>

Kirjaston henkilöstö 31.12.2004

Virka	Nimi ja oppiarvo
Eduskunnan kirjaston johtaja tieto- ja viestintäjohtaja, oto.	Laaksovirta, Tuula H., YTT, dosentti
Johtava tietoasiantuntija verkkotieto	Kangas, Sinikka, FK
Johtava tietoasiantuntija oikeudellinen tieto	Pajula, Sari, YTM
Johtava tietoasiantuntija eduskuntatieto	Puttonen, Kaarina, FM
Johtava tietoasiantuntija yhteiskuntatieto	Turja, Timo, VTL
Kokoelmapalvelu	
Palvelujohtaja	Hirsivuori, Jorma, VTK
Tietoasiantuntija	Mäkelä Kaarlo, VTK
”	Latvus, Marjatta, FM
”	Siunala, Riitta, FM
”	Uurasjärvi, Jaana, FM
Verkkopalvelusihteeri	Auvinen, Saija, merkonomi
Tietopalvelusihteeri	Clavert, Violette, FM
”	Häkkinen, Merja, merkonomi
”	Kuusniemi, Hannele, merkonomi
”	Leponiemi, Tapio, merkonomi
”	Pulkkinen, Riitta, merkonomi
Osastosihteeri	Syvälouma, Mirja
Palveluneuvoja	Luotonen, Maria-Leena
”	Palmunen, Airi, HuK
”	Salakari, Sirkku-Marja
”	Tuhkasaari, Anneli
”	Åhlberg, Anneli
Virastoavustaja, projektityöntekijä	Koskinen, Liisa
Neuvonta- ja arkistopalvelu	
Palvelujohtaja	Tuominen, Kimmo, YTT
Arkistopäällikkö	Lomu, Juhani, FM
Tietoasiantuntija	Lehto-Toivakka, Marketta, YTM
”	Palmén, Leena, OTK
”	Törnwall, Annamari, YTM
Amanuessi	Kaitaharju, Pirkko, FM
Arkistoamanuessi	Schwartz, Anne, HuK
Kuva-amanuessi	Venesvirta, Tarja, FM
Informaatikko	Korkeila, Sirkka-Liisa, HuK, merkonomi
”	Kurtti, Tuula, HuK, merkonomi
Verkkopalvelusihteeri	Haukka, Hilppa
Osastosihteeri	Salasmaa, Hilikka
”	Voutilainen, Heikki

Virka		Nimi ja oppiarvo
Tietopalvelusihteeri	vv.	Kajava, Eija
”	ma.	Koskinen, Tiina, merkonomi
”		Kämäri, Lassi, merkonomi
”	vv.	Rautava, Aini, merkonomi
Verkkopalveluneuvoja		Rajala, Heikki, merkonomi
Tietopalvelu		
Palvelujohtaja		Johansson, Virpi, FM
Informaatikko		Oksa-Pallasvuo, Marja, VTM
”		Erkkilä, Päivi, HuK
”		Oravisto, Hannele, ekonomi, HuK
Tietoasiantuntija		Mälkki, Helka, FK
”		Pakarinen, Mirja, OTK
Koulutusinformaatikko		Rönkkö, Maija-Leena, FM
Tutkija		Hakala, Kristiina, YTM
”		Peuhkurinen, Tommi, FM
Verkkopalveluamaneuussi		Karjalainen, Leena, merkonomi
Verkkopalveluneuvoja		Vaakanainen, Heikki
Tietopalvelusihteeri		Jussila, Raija, merkonomi
Sisäinen palvelu		
Verkkopalveluasiantuntija	vv.	Karhula, Päivikki, YTK
”	ma.	Pusa, Matti, insinööri, YTK
Tutkija		Graae, Kristiina, VTK
Tietopalvelusihteeri		Saarikivi, Satu, merkonomi
Osastosihteeri		Kannas, Kirsi, merkonomi
”		Vuorinen, Pirkko, merkonomi

Kirjaston ulkomaiset vaihtosuuhdekirjastot 31.12.2004

Amerikan yhdysvallat:	Harvard College Library, Cambridge, Massachusetts Harvard Law School Library, Cambridge, Massachusetts Library of Congress, Washington, D.C. New York Public Library, N.Y. University of California, Los Angeles University of Illinois Library, Urbana, Illinois University of Minnesota Libraries, Minneapolis
Bulgaria:	Bulgarian Academy of Sciences, Sofia St. St.Cyril and Methodius National Library, Sofia
Islanti:	Bókasafn Althingis, Reykjavik Landsbókasafn Íslands, Háskolabókasafn, Reykjavik
Iso-Britannia:	The British Library, Lontoo
Italia:	Biblioteca Della Camera Dei Deputati, Rooma
Itävalta:	Parlamentsbibliothek, Wien Österreichische Nationalbibliothek, Wien
Japani:	National Diet Library, Tokio
Serbia ja Montenegro:	Federal Statistical Office Library, Belgrad
Kanada:	Library of Parliament, Ottawa
Kiina:	National Library of China, Beijing
Korean tasavalta:	National Assembly Library, Seoul
Liettua:	Lietuvos Respublikos Seimas, Vilna Martynas Mazvydas National Library of Lithuania, Vilna
Norja:	Stortingsbiblioteket, Oslo
Puola:	Biblioteka Sejmowa, Varsova
Ranska:	Assemblée Nationale, Service de la Documentation Etrangère, Pariisi Bibliothèque de Sénat, Pariisi Bibliothèque Nordique, Pariisi
Romania:	Parliament of Romania, Chamber of Deputies Library, Bukaresti
Ruotsi:	Göteborgs universitetsbibliotek, Göteborg Nordiska Journalisthögskolan, Mullsjö Riksdagsbiblioteket, Tukholma Umeå Universitetsbibliotek, Uumaja Uppsala Universitetsbibliotek Upsala

Saksa:	Deutsche Zentralbibliothek für Wirtschaftswissenschaften ZBW, Kiel Bibliothek des Deutschen Bundestages, Berliini Max-Planck-Institut für Ausländisches Öffentliches Recht und Völkerrecht, Heidelberg Staats- und Universitätsbibliothek Hamburg, Hampuri Staatsbibliothek zu Berlin, Preussischer Kulturbesitz, Berliini Universitätsbibliothek Universität Greifswald
Tanska:	Administrative Bibliotek, Kööpenhamina Folketingets Bibliotek, Kööpenhamina Nordisk journalistkursus, Århus Odense universitetsbibliotek, Odense
Ukraina	National Parliamentary Library of Ukraine, Kiova
Unkari:	Library of Hungarian Parliament, Budapest
Venäjä:	Institute of Scient. Information of Social Sciences (INION RAN), Moskova Library for Foreign Literature, Moskova Russian State Library , Moskova
Viro:	Eesti Rahvusraamatukogu, Tallinna Eesti Teaduste Akadeemia, Tallinna
Kansainväliset järjestöt:	UNIDROIT, Rooma United Nations Library, New York, N.Y. United Nations Office at Geneva Library, Geneve WHO, Geneve

